

STÁTNÍ REGULACE A JEJÍ HODNOCENÍ¹

ALENA KOPFOVÁ, EVA TOMÁŠKOVÁ

Právnická fakulta, Masarykova univerzita, Brno, Česká republika

Abstract in original language

Příspěvek se zabývá problémy regulace z ekonomického pohledu. V první části se zabývá teoretickými poznatky o regulaci. Cílem příspěvku je zjistit stupeň regulace v České republice v porovnání s ostatními zeměmi střední Evropy. Rády bychom použily ukazatele jako Size of Government a Regulation z Fraser institutu, Government Spending a Fiscal Freedom z Heritage Foundation. V příspěvku použijeme metody analýzy a komparace.

Key words in original language

Státní regulace, hodnocení, Size of Government, Česká republika.

Abstract

This paper deals with some problems of regulation from the view of state economic. The first part of this paper offers theoretical knowledge about regulation. The goal is to find out how stage of regulation is in the Czech Republic in comparison with the other countries in central Europe. We would like to use instruments as Size of Government and Regulation from Fraser Institute, Government Spending and Fiscal Freedom from Heritage Foundation. We use the methods of analysis and comparison for writing this paper.

Key words

State regulation, evaluation, Size of Government, Czech Republic.

1. ÚVOD

Míra státní regulace je odvozena od právních norem každého státu a výrazně ovlivňuje konkrétní chování jednotlivců. Státní regulace bývá nejčastěji spojována s ekonomickými aktivitami subjektů. Ovšem nelze státní regulaci zužovat pouze na oblast ekonomických aktivit, regulace se projevuje i v řadě jiných lidských činností či společenských věd.

Regulace znamená vždy omezení svobod jednotlivců, nicméně některá omezení jsou společností nejen pozitivně přijímána, ale doslova požadována. Je nezbytné, aby zde existoval určitý právní rámec, který bude zabezpečovat základní práva a povinnosti všem subjektům. Snahou regulace by tedy mělo být zabránění či zmírnění určitých

¹ Tento článek vznikl a byl financován z prostředků specifického výzkumu Masarykovy univerzity - MUNI/A/0922/2011 Metoda a ekonomické limity regulace ve finančním právu.

selhání ať již konkrétního subjektu či celého ekonomického systému. Cílem by tak měla být ochrana práv a zájmů jednotlivých subjektů.

Tato vize však nemusí být naplňována, pokud bude státní regulace realizována rozsáhlými a složitými právními předpisy. Tyto pak vedou k nárůstu byrokracie a mohou dokonce podněcovat i korupci. Státní regulace realizovaná prostřednictvím jednoduchých a jednoznačných právních předpisů se vyznačuje daleko nižšími náklady spojenými s činností státní správy a podporuje konkurenceschopnost trhu.

Cílem příspěvku je zjistit stupeň regulace v České republice v porovnání s ostatními zeměmi střední Evropy. V příspěvku použijeme metody analýzy a komparace.

2. VYMEZENÍ REGULACE

Míra regulace závisí na příklonu dané společnosti spíše k paternalismu či liberalismu. Ať tak či onak, každý stát by se primárně měl snažit o jasné a jednoznačné vymezení toho, jaké chování či majetek bude regulaci podléhat.

Nezastupitelnou roli v míře regulace té které země hrají i jiné faktory než jen míra liberalismu či paternalismu. Mezi tyto faktory lze zařadit např. kvalitu institucí dané země (např. soudy, vláda, právní normy, etické kodexy, kulturní zvyklosti, tradice, náboženství). Tyto již v podstatě zahrnují regulační opatření.² Regulace tak nabývá řadu rozličných podob, což je příčinou obtížné komparovatelnosti ekonomik jednotlivých zemí. Ve velké míře se tímto bohužel dává prostor pro subjektivní hodnocení.

Regulace obecně zahrnuje stanovení, kontrolu a vynucování si určitých pravidel. Regulace může být uskutečňována vytvářením či omezováním práv jedinců, stanovením povinností nebo odpovědnosti. Regulace může nabývat řadu forem. Může se jednat o zákonné restriktce, náležitosti smluv, podmínky pro podnikání v určitém oboru, regulace v oblasti sociální (např. v současné době výrazně zmiňované povinné procento žen ve vedení evropských společností), politických stran, certifikace, akreditace nebo regulace trhu.³

Největší množství regulací se vztahuje k podnikatelské činnosti. Regulací se stát snaží přimět podniky, resp. celou společnost, k tomu, aby byly realizovány a spotřebovávány takové výstupy, které by bez této regulace realizovány a spotřebovávány být nemohly. Dalším důvodem regulace je snaha zachovat určitou výrobu na různých lokalitách i budoucím generacím. Regulace tak představují zhmotnění představy politických rozhodnutí.

² Bachanová, V. Analýza kvality regulace České republiky. WP č. 5/2005. ISSN 1801-4496.

³ Levi-Faur, D., Regulation and Regulatory Governance, Jerusalem Papers in Regulation and Governance, No.1, 2010

Objektem pro realizaci regulací se pak stávají podmínky vstupu na trh, ceny, mzdy, zaměstnanost (zejména určitých osob a v určitých oborech), standardy pro výrobu určitých produktů a rovněž standardy složení určitých výrobků, technologický rozvoj, znečištění životního prostředí, vývoj a výroba zbraní a vojenského materiálu.⁴

3. REGULACE V ZEMÍCH STŘEDNÍ EVROPY

Pokud máme naplnit cíl našeho příspěvku, tedy porovnat stupeň regulace v České republice s ostatními zeměmi střední Evropy, jako vhodné se jeví použití vybraných ukazatelů zahrnutých do indexu ekonomické svobody. I samotná celková hodnota indexu ekonomické svobody by mohla posloužit k vyhodnocení míry regulace v zemi, "ekonomicky svobodná země" se vyznačuje minimálními obchodními překážkami, nízkými daněmi, vysokou vymahatelností práva, nízkou korupcí, jednoduchou a efektivní komunikací s veřejnou správou, nezadlužeností a vzdělanými a kvalitními pracovníky.⁵ V následujícím textu využíváme dva indexy ekonomické svobody, sestavované organizacemi Heritage Foundation a Fraser Institute.

3.1 INDEX EKONOMICKÉ SVOBODY OD HERITAGE FOUNDATION

Organizace Heritage Foundation vytváří a vydává index ekonomické svobody spolu s Wall Street Journal, a to s roční pravidelností od roku 1995. Index ekonomické svobody je tvořen deseti ukazateli, tzv. "svobodami", kdy každý z ukazatelů je hodnocen na stupnici 0 až 100 (číslice 100 představuje maximální svobodu).⁶

Index vydaný pro letošní rok, 2012, zahrnoval a porovnával 184 zemí. První místo v celém žebříčku obsadil Hongkong s celkovým bodovým hodnocením 89,9. Česká republika byla zařazena na 30. místo a oceněna 69,9 body. Oproti loňskému indexu si o půl bodu pohoršila. Ze zemí střední Evropy si nejlépe vede Švýcarsko, které si sice také o 0,8 bodu pohoršilo, ale patří mezi deset nejsvobodnějších zemí - obsadilo 5. místo s 81,1 bodu.⁷

3.1.1 GOVERNMENT SPENDING

Ukazatel "Government spending" zahrnuje vládní výdaje, včetně spotřeby a transferů, a to jako procento hrubého domácího produktu (HDP). Neurčuje ideální úroveň vládních výdajů (ta je samozřejmě ovlivněna různými specifiky konkrétní země), nicméně vychází z toho, že nadměrné vládní výdaje způsobují chronické rozpočtové

⁴ Harris, Brian; Andrew Carnes (February 2011). Disciplinary and Regulatory Proceedings. Jordans. ISBN 978-1-84661-270-1.

⁵ <http://www.finance.cz/zpravy/finance/339434-ekonomicka-svoboda-jak-jsme-na-tom-v-cesku-v-porovnani-se-svetem/>

⁶ <http://www.heritage.org/index/about?src=home>

⁷ <http://www.heritage.org/index/ranking?src=home>

deficity. Za výchozí bod měření se přesto považují nulové vládní výdaje, stupnice pro bodování je pak nelineární (pokud vládní výdaje dosahují více než 58 % HDP, pak je ukazatel hodnocen nulou).⁸

Z pohledu ukazatele vládních výdajů se Česká republika v roce 2012 umístila na 147. místě s 36,8 body. Od roku 2010 se bodové hodnocení ukazatele "Government spending" snižuje, a to jak v ČR⁹, tak i v ostatních zemích, jak o tom přesvědčuje celosvětový průměr, který se tento rok pohybuje na úrovni 59,8 bodu (zatímco v roce 2010 to bylo 65 bodů).¹⁰ Nižší bodový zisk v ČR byl především způsoben růstem vládních výdajů až na 45,9 % HDP a s tím souvisejícím zvýšením vládního dluhu v porovnání s HDP.¹¹

Ze zemí střední Evropy si v oblasti vládních výdajů vede nejlépe Švýcarsko s bodovým ziskem ve výši 65,8, švýcarské vládní výdaje činí 33,7 % HDP.¹² Švýcarsko je jedinou zemí střední Evropy, která v tomto ukazateli převyšuje celosvětový průměr. Než Česká republika dosahují lepšího hodnocení ukazatele "Government spending" také Slovensko (48,2 bodu) a Polsko (40,3 bodu). Naopak nejhůře hodnocené jsou vládní výdaje v Rakousku - dosahují výše 53,1 % HDP (vládní dluh už dosahuje výše 72,2 % HDP), za což si vysloužily pouze 15,4 bodu.¹³ Poslední ze zemí Visegrádské čtyřky, Maďarsko, dosahuje s 24,4 body druhé nejhorší úrovně ze všech zemí střední Evropy.

3.1.2 FISCAL FREEDOM

Hodnocení ukazatele "Fiscal freedom" odráží míru daňového zatížení stanoveného vládou. Ukazatel je tvořen ze tří složek - ze sazby daně z příjmů jednotlivce, ze sazby daně z příjmů právnických osob a z celkového daňového zatížení vyjádřeného jako procento HDP. Každá z těchto tří složek je hodnocena samostatně, poté je z nich vytvořen průměr - v celkovém ukazateli je tedy každá ze složek obsažena jednou třetinou.¹⁴

Ukazatel "Fiscal freedom" dosahuje v roce 2012 v České republice hodnoty 82 bodů, což je 5,1 bodu nad celosvětovým průměrem. Na základě tohoto ukazatele se Česká republika umístila na 63. místě ze všech 184 zemí.¹⁵ Při hodnocení byla v úvahu brána sazba z daně

⁸ <http://www.heritage.org/index/government-spending>

⁹ V roce 2010 získala ČR za oblast vládních výdajů 45,6 bodu, v roce 2011 44,8 bodu a, jak již bylo zmíněno, letos jen 36,8 bodu. Viz <http://www.heritage.org/index/visualize?countries=czechrepublic&type=4>

¹⁰ <http://www.heritage.org/index/visualize?countries=czechrepublic&type=4>

¹¹ <http://www.heritage.org/index/country/czechrepublic>

¹² <http://www.heritage.org/index/country/switzerland>

¹³ <http://www.heritage.org/index/country/austria>

¹⁴ <http://www.heritage.org/index/fiscal-freedom>

¹⁵ <http://www.heritage.org/index/visualize?countries=czechrepublic&type=9>

z příjmu ve výši 15 procent, resp. 19 procent u právnických osob, ale i daně ostatní - celkové daňové zatížení bylo organizací Heritage Foundation vyjádřeno jako 34,8 % z HDP.¹⁶ Pokud bychom se měly zaměřit na vývoj tohoto ukazatele, dá se říci, že od roku 2009 se drží na poměrně stabilní úrovni, v roce 2009 bylo dosaženo 80,2 bodu. Ještě v roce 2008 se ČR na základě tohoto ukazatele nacházela pod průměrem všech hodnocených zemí (který činil 74,9) a, se 71,3 bodu, na 102. místě ze všech hodnocených zemí.¹⁷

Pokud budeme v rámci tohoto ukazatele porovnávat země střední Evropy, stojí si Česká republika velmi dobře, je druhá. Před ČR se nachází Slovensko, které díky celkovému daňovému zatížení ve výši 29,3 % HDP dostalo 84,2 bodu. U Slovenska se bodové hodnocení od roku 2009 téměř nezměnilo, avšak, naopak od ČR, v roce 2008 si s 89,4 bodu vedlo ještě lépe - bylo 19. "fiskálně nejsvobodnější" zemí.¹⁸ Také ostatní země Visegrádské čtyřky se více blíží celosvětovému průměru než ostatní, tzv. alpské, země střední Evropy. Maďarsko s bodovým ziskem 78,6 překonává celosvětový průměr, Polsku do průměru chybí pouze 0,5 bodu. Z alpských zemí nejvíce bodů získalo Švýcarsko, a to 67,9. Ze zemí střední Evropy bylo jako země s nejvyšší daňovou zátěží vyhodnoceno Rakousko, které získalo 50,5 bodu. Nejvyšší sazba daně z příjmu fyzických osob činí 50 %, u osob právnických je to 25 %. Celkové daňové zatížení v Rakousku dosahuje 42,8 % HDP.¹⁹

3.2 INDEX EKONOMICKÉ SVOBODY OD FRASER INSTITUTE

Fraser Institute je významný kanadský institut zabývající se hospodářskými a sociálními záležitostmi. Index ekonomické svobody je od roku 1970 zjišťován každoročně, na rozdíl od "Heritage indexu" je sestaven z pěti hlavních oblastí, neboli ukazatelů, které jsou dále členěny - celkově je index vytvořen pomocí 42 proměnných. Každá proměnná je samostatně ohodnocena na stupnici 0 - 10, tyto proměnné jsou poté zprůměrovány.²⁰

V letošním roce, v roce 2012, bylo do "žebříčku" zařazeno celkem 144 zemí, nejvyšší hodnocení (8,9 bodů) získal Hongkong. Česká republika se umístila na 58. místě s bodovým ziskem ve výši 7,16. Z historického hlediska získala nejvíce bodů ČR v roce 2007, od té doby dochází každý rok k drobné bodové ztrátě. Také v indexu od Fraser Institute je ze zemí střední Evropy nejlépe hodnoceno

¹⁶ <http://www.heritage.org/index/country/czechrepublic>

¹⁷ <http://www.heritage.org/index/visualize?countries=czechrepublic&type=9>

¹⁸ <http://www.heritage.org/index/visualize?countries=slovakia&type=3>

¹⁹ <http://www.heritage.org/index/country/austria>

²⁰ <http://www.freetheworld.com/2012/EFW2012-ch1.pdf>

Švýcarsko. Umístilo se na 4. místě, když získalo 8,24 bodu (je také poslední zemí, která celkově získala více než 8 bodů).²¹

3.2.1 SIZE OF GOVERNMENT

Ukazatel "Size of Government" je složen ze čtyř dílčích komponent, které prozrazují, do jaké míry se země spoléhá na osobní volbu a trhy spíše než na státní rozpočet a politické rozhodování. Hodnoceny jsou tedy komponenty: a) vládní spotřeba jako podíl na celkové spotřebě; b) transfery a dotace jako podíl na HDP; c) vládní podnikání a investice v poměru k celkovým investicím; d) nejvyšší mezní daňová sazba.²²

České republice za oblast "Size of Government" přidělili hodnotitelé z Fraser institutu pouze 4,96 bodů. Pokud bereme v úvahu jen tento ukazatel, ČR se propadla až na 125. místo. Ze všech oblastí dostala ČR nejméně bodů právě za "velikost vládního sektoru". Přesto se hodnota stále postupně navyšuje, v roce 1995 získala ČR 2,81 bodu. Když se podíváme na jednotlivé komponenty, nejhůře hodnoceny jsou transfery a dotace jako podíl na HDP (2,91), následovány vládní spotřebou vyjádřenou jako podíl na celkové spotřebě (2,93).²³

Ze zemí střední Evropy jsou, v rámci tohoto ukazatele, lépe než Česká republika hodnoceny čtyři země. Švýcarsko získalo v průměru 7,6 bodu, nejméně bodů získalo za komponentu transferů a investic (5,5). Švýcarsko si však nejlépe vedlo v roce 2005, od té doby si mírně pohoršilo.²⁴ Pomyslnou druhou příčku ze zemí střední Evropy obsadilo Polsko (s bodovým ziskem 6,35), následované Slovenskem (6,29) a Německem (5,46). Na druhou stranu, ukazatel "Size of Government" je hůře než u nás hodnocen v Rakousku (4,9), Slovinsku (4,54) a Maďarsku (3,94).²⁵ Při pohledu na jednotlivé komponenty je celkem zajímavá situace v Rakousku, kde vládní podnikání a investice získaly plný počet bodů (10), zatímco ostatní komponenty byly hodnoceny v bodovém rozmezí 2,02 (transfery a dotace) až 4,04 (vládní spotřeba).²⁶

3.2.2 REGULATION

Dopadem státní regulace trhů a regulace podnikání na ekonomickou svobodu se zabývá ukazatel "Regulation". Tento ukazatel je poměrně rozsáhlý. Je rozdělen na tři dílčí komponenty, které jsou tvořeny

²¹ <http://www.freetheworld.com/2012/EFW2012-ch1.pdf>, s. 18

²² <http://www.freetheworld.com/2012/EFW2012-ch1.pdf>, s. 4

²³ <http://www.freetheworld.com/2012/EFW2012-ch2-country-tables.pdf>, s. 64

²⁴ <http://www.freetheworld.com/2012/EFW2012-ch2-country-tables.pdf>, s. 153

²⁵ <http://www.freetheworld.com/2012/EFW2012-ch1.pdf>, s. 11 - 14

²⁶ www.freetheworld.com/2012/EFW2012-ch2-country-tables.pdf, s. 34

z celkem patnácti proměnných. První komponenta odráží podmínky na domácím trhu úvěrů - hodnotí se, zda banky jsou ve státním či soukromém vlastnictví, do jaké míry se poskytují úvěry soukromému sektoru a také, nakolik jsou určovány úrokové sazby. Druhá komponenta se zaměřuje na trh práce, mezi hodnocené proměnné patří minimální mzda, podmínky pro přijímání a propouštění zaměstnanců i povinná vojenská služba. Třetí, poslední, komponenta se týká regulace podnikání, v rámci které je posuzováno, nakolik mohou předpisy a byrokratické postupy omezovat vstup na trh a hospodářskou soutěž.²⁷

Oblast "Regulation" je v České republice hodnocena celkově 7,47 body, což znamená 46. místo ze všech 144 hodnocených zemí. Oproti předchozímu hodnocení si Česká republika polepšila o 0,19 bodu. Pokud bychom měly podrobněji zhodnotit jednotlivé komponenty, nejlépe si stojí regulace trhu úvěrů, za kterou ČR získala celkově 9,22 bodu. Také na trhu práce je podle hodnotitelů regulace poměrně nízká, tato komponenta byla hodnocena celkově 7,67 body. V rámci trhu práce byla nejhůře hodnocena proměnná týkající se regulace přijímání a propouštění zaměstnanců, která si vysloužila pouze 3,59 bodu. Ze všech tří komponent regulace byla nejhůře hodnocena právě ta třetí, regulace podnikání. Celkově za všechny proměnné bylo průměrně uděleno 5,51 bodu, přičemž nejhůře byly hodnoceny proměnné týkající se administrativní zátěže podnikatelů (2,7), náklady související s dodržováním daňových předpisů (3,76) a další platby včetně úplatků (4,16).²⁸

Ze zemí střední Evropy si opět nejlépe vede Švýcarsko, kterému bodový zisk 8,54 dopomohl k celkovému 9. místu. Body za jednotlivé komponenty ukazatele "Regulation" jsou u Švýcarska poměrně vyrovnané - regulace trhu úvěrů 9,33 bodu, regulace trhu práce 8,19 bodů a regulace podnikání 8,1 bodu.²⁹ Druhým nejlepším bodovým hodnocením v rámci zemí střední Evropy se může pyšnit Maďarsko, které se na základě ukazatele "Regulation" umístilo na 36. místě ze všech hodnocených zemí (získalo celkem 7,62 bodu). Maďarsko je následováno Rakouskem, a poté již Českou republikou. O něco hůře než v České republice je regulace hodnocena na Slovensku (7,40 bodu).³⁰ Většina zemí střední Evropy dosahuje nejhorší hodnocení, stejně jako ČR, v komponentě regulace podnikání, výjimku tvoří Rakousko, Německo a Slovinsko, kde je více než podnikání regulován trh práce.

4. ZÁVĚR

Regulace mají výrazný negativní vliv na rychlost vývoje a flexibilitu produkce. Regulace omezují svobodu jednotlivce, kdy na místo

²⁷ <http://www.freetheworld.com/2012/EFW2012-ch1.pdf>, s. 7

²⁸ www.freetheworld.com/2012/EFW2012-ch2-country-tables.pdf, s. 64

²⁹ www.freetheworld.com/2012/EFW2012-ch2-country-tables.pdf, s. 153

³⁰ <http://www.freetheworld.com/2012/EFW2012-ch1.pdf>, s. 11 - 14

svobodného rozhodování a nakládání s majetkem je nutné získat souhlas ostatních. Současně platí, že samotná regulace, ač si často klade za cíl zvýšit efektivitu ekonomiky, se může stát, při posuzování výnosů a nákladů regulace, zcela neefektivní. Nejenže regulace váže prostředky samotných regulovaných subjektů, ale rovněž jsou vynakládány prostředky regulátora na kontrolu. Přílišná regulace tedy vede k plýtvání zdrojů. Jakékoli regulaci by tudíž měla předcházet detailní analýza důsledků, které regulace bude mít na ekonomický systém, zda skutečně povede k nápravě či zabránění tržních selhání.

Nelze však tvrdit, že kdyby neexistovala žádná omezení, byla by společnost současně efektivnější, spravedlivější a solidárnější, a dokázala by více prosazovat dodržování a rozvíjení společenských hodnot. Snahou by tedy mělo být nalezení optimální míry regulace.

Cílem našeho příspěvku především bylo zhodnotit míru regulace v České republice porovnáním se zeměmi střední Evropy, k čemuž jsme využily vybrané ukazatele indexu ekonomické svobody. Pokud bychom měly celkově zhodnotit všechny zvolené ukazatele, je nutno říci, že Česká republika většinou patřila do lépe hodnocené poloviny všech osmi zemí³¹ střední Evropy, jen na základě ukazatele "Size of Government" od Fraser institutu byla ČR na základě získaných bodů pátá. Je však třeba upozornit na několik zásadních faktů. Prvním z nich je celkové umístění České republiky (v rámci všech zemí zahrnutých do hodnocení), které např. v již zmíněném ukazateli "Size of Government" představovalo 20. místo od konce. Dále je třeba si uvědomit, že ačkoliv se jedná o letošní indexy, data, která byla k hodnocení využita, pochází z dřívějších let (např. Fraser institut vychází z dat platných pro rok 2010). Je tedy otázkou, do jaké míry se v hodnocení jednotlivých ukazatelů odrazí např. změny v sazbách DPH či budoucí zavedení solidární daně. A nakonec bychom ještě rády upozornily na možnou souvislost ukazatelů "Government Spending" a "Fiscal Freedom" od Heritage Foundation, které je možné částečně nahlížet jako výdajovou (vládní výdaje) a příjmovou (daňové sazby a celkové daňové zatížení) stránku veřejných rozpočtů. Situace České republiky, kdy "výdajová stránka" byla hodnocena 36,8 body, zatímco ta "příjmová" 82,0 body je velmi nerovnoměrná a pravděpodobně dlouho neudržitelná. Tato situace se ale také může změnit již zmíněnými daňovými změnami.

Literature:

- Bachanová, V.: Analýza kvality regulace České republiky. WP č. 5/2005. ISSN 1801-4496

³¹ V úvahu byly brány následující země: Slovinsko, Rakousko, Německo, Švýcarsko, Maďarsko, Polsko, Česká republika a Slovensko. Uvědomujeme si, že mezi země střední Evropy se řadí i Lichtenštejnsko, ale to nebylo zařazeno do indexu ekonomické svobody od Heritage Foundation ani od Fraser institutu.

- Fraser Institute: Economic Freedom of the World 2012 Annual Report, Chapter 1 [online]. [cit. 2012-11-29]. URL: <<http://www.freetheworld.com/2012/EFW2012-ch1.pdf>>
- Fraser Institute: Economic Freedom of the World 2012 Annual Report, Chapter 2 [online]. [cit. 2012-11-29]. URL: <www.freetheworld.com/2012/EFW2012-ch2-country-tables.pdf>
- Gola, P.: Ekonomická svoboda: Jak jsme na tom v Česku v porovnání se světem? [online]. 17.1.2012. [cit. 2012-11-23]. URL: <<http://www.finance.cz/zpravy/finance/339434-ekonomicka-svoboda-jak-jsme-na-tom-v-cesku-v-porovnani-se-svetem/>>
- Harris, B.; Carnes, A.: Disciplinary and Regulatory Proceedings. Jordans. February 2011. ISBN 978-1-84661-270-1
- Heritage Foundation: 2012 Index of Economic Freedom : About The Index. [online]. [cit 2012-11-25]. URL: <<http://www.heritage.org/index/about?src=home>>
- Heritage Foundation: 2012 Index of Economic Freedom : Country Rankings. [online]. [cit 2012-11-25]. URL: <<http://www.heritage.org/index/ranking?src=home>>
- Heritage Foundation: 2012 Index of Economic Freedom : Government Spending. [online]. [cit 2012-11-25]. URL: <<http://www.heritage.org/index/government-spending>>
- Heritage Foundation: 2012 Index of Economic Freedom : Fiscal Freedom. [online]. [cit 2012-11-25]. URL: <<http://www.heritage.org/index/fiscal-freedom>>
- Heritage Foundation: 2012 Index of Economic Freedom : Graph The Data. [online]. [cit 2012-11-25]. URL: <<http://www.heritage.org/index/visualize?countries=czechrepublic&type=4>>
- Heritage Foundation: 2012 Index of Economic Freedom : Czech Republic. [online]. [cit 2012-11-25]. URL: <<http://www.heritage.org/index/country/czechrepublic>>
- Heritage Foundation: 2012 Index of Economic Freedom : Switzerland. [online]. [cit 2012-11-25]. URL: <<http://www.heritage.org/index/country/switzerland>>
- Heritage Foundation: 2012 Index of Economic Freedom : Austria. [online]. [cit 2012-11-25]. URL: <<http://www.heritage.org/index/country/austria>>
- Levi-Faur, D.: Regulation and Regulatory Governance, Jerusalem Papers in Regulation and Governance, No.1, 2010

Contact – email

Alena.Kopfova@law.muni.cz; Eva.Tomaskova@law.muni.cz